

zračnih in svetlih dvoranah tega zavoda se vrši pouk za 500 furlanskih in 700 istrijskih otrok. Srce utripa rado in vsakomur, ki vidi toliko zadovoljnih otročjih lic pri predpoldanski in popoldanski južini, ki se otrokom donese iz snažne in prostorne kuhinje. V kratkem bo otvoren drugi otroški vrtec, s katerim bo pomagano 1000 drugim otrokom.

V dobro urejenih ljudskih solah se podučuje nad 5000 otrok in je uprava dala zgraditi zopet veliko novo postopje za razširjenje ljudskošolskega poduka.

Za starejše dečke se je osnovalo takozvano deško zavetišče (Knabenhort), v katerem se nudi nad 400 uniformiranim dečkom nadaljna vzgoja, osobito tudi telovadba in gimnastične vaje po vzorcu vojaških pripravnih sol.

Ker smo izvedeli, da otvorijo v Vagni v kratkem tudi meščansko solo, smo prepričani, da je mladina preskrbljena v tem taborišču kar najbolje.

Pa tudi odraslim se nudi v obilici priložnost za delo in zaslužek. Tu najdemo prostorne in zračne delavnice, v katerih sedi nad 300 delavk pri šivalnih strojih, v posebni dvorani je oddelek za ženska ročna dela, izdelovanje čipk, pletarska dela itd. V drugih oddelkih najdemo zopet rokodelce — nad 100 čevljarjev, mojstrov, pomočnikov, učencev; istotako oddelek krojačev, cokljarjev, mizarjev, tesarjev, kolarjev, kovačev, ključarjev, monterjev; izdelovanje slamnatih čevljev za naše vojake, kojih pošiljajo iz Vagne vsak teden po jeden železniški vagon na razna bojišča. Med izdelki beguncev iz vseh avstrijskih taborišč na v to svrhu na Dunaju pripravljene razstavi so se odlikovali med vsemi glede kakovosti in številnosti najbolj izdelki iz taborišča v Vagni.

Če se omenimo, da so razdelili brezplačno v Vagni Poljakom 48.228 in Primorcem 55.029 odev, Poljakom 15.330 in Primorcem 4862 možkih srajc, Poljakom 14.687 in Primorcem 4862 možkih spodnjih hlač, Poljakom 6835 in Primorcem 3264 možkih oblek, Poljakom 4176 in Primorcem 5479 ženskih oblek, Poljakom 6111 in Primorcem 3828 parov čevljev za moške, Poljakom 3479 in Primorcem 6673 parov čevljev za žene, Poljakom 288 in Primorcem 2960 parov čevljev za otroke, Poljakom 150 in Primorcem 12.934 parov nogavic, Poljakom 27.910 m in Primorcem 25.954 m platna za perilo, Poljakom 25.610 m in Primorcem 50.000 m suknja za obleko, in če končno pripomnimo, da izhaja poseben dnevnik „Gazetta d' accampamento di Wagner“ za begunce, da imajo begunci na razpolago lep gaj za sprehode, slednjič da je taborišče v Vagni preskrbljeno s kopalji v velikem slogu, z modernimi parnimi pralnicami, z moderno opremljenimi bolnicami z različnimi oddelki, — lahko trdimo, da je to taborišče vzor avstrijskih taborišč in želimo le, da se tudi našim slovenskim beguncem postreže tako, kakor v vzornem taborišču v Vagni pri Lipnici.

Škropljenje trt z Martinjevo zmesjo.

G. Bohuslav Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, priobčuje v kranjskem „Kmetovalcu“ članek pod gornjim naslovom. Priobčujemo ta-le članek, da se naši vinogradniki poučijo, kako jim je postopati, da se morejo uspešno boriti zoper peronosporo in da si tudi na Štajerskem pravočasno oskrbimo potrebnih snovi:

Letošnje leto bo pomanjkanje bakrene galice splošno. Po zaslugi neumorno delujočega ravnatelja c. kr. Kmetijske družbe kranjske, g. cesarskega svetnika G. Pirca, se je posrečilo kupiti prepotrebni kranjski Kmetijski družbi 10 vagonov galice na Svetiškem in je ta galica že na potu k nam. Morebiti dobimo tudi še nekaj državne galice okrajnih zastopov in tako bomo preskrbljeni z dobro polovico one galice, kakor je potrebujemo na leto.

S to galico pa lahko izhajamo, ako rabimo v prihodnjem letu splošno vsi namesto navadne (bordoske), Martinjevo škropilno zmes!

Kaj je Martinjeva škropilna zmes in kako učinkuje?

Martinjeva škropilna zmes je dobila ime po profesorju Martiniju na višji vinarski šoli v Coneghanu v Italiji, ki jo je prvi priporočal. Ta zmes je navadna galično-apnena škropilna zmes, v kateri se polovico galice nadomešča z galunom. Imenujemo jo torej tudi lahko galično-galunovo-apneno zmes.

Z mnogimi poskusi, ki so se pred več leti vršili po celi Avstriji in ki jih je za Kranjsko izvedel podpisani, se je namreč dokazalo, da je galica tako strupena, da zadostuje že 1/2 do 1/4 škropilna zmes galice (z apnom), da kali peronosporo uniči in trto pred boleznijo (paležem ali strupeno roso) obvaruje, ako jo le pravilno pripravimo in v pravem času uporabimo. Edino zato, ker galično-apnena zmes dež s trt prehito odpere, je treba, zlasti v mokrih letih, vzeti veliko močnejšo, navadno dvakrat tako močno škropilno zmes.

Že pred leti so prišli veščaki zaradi tega na misel, da bi primešali galično-apneni zmesi še kako snov, ki bi jo delala manj topljivo, t. j. da bi se listov bolje prijala, da jo dež ne more tako hitro odprati kakor navadno galično-apneno zmes, katero imenujemo tudi bordosko zmes. Kot taka primes se je zlasti dobro obnesla žvepleno-kisla gline. Prvi jo je priporočal že leta 1907 dr. H. Kaserer, takrat profesor

na višji vinarski šoli v Klosterneuburgu. Takoj na to se je ustanovila tvornica, ki je pričela prodajati prašek, obstoječ iz zmlete galice, sode (namesto apna) in žveplenokisla gline pod imenom „Tenax.“ En kilogram tenaksa obstoji iz 45 dek galice in iz 55 dek sode in žveplenokisla gline. Po natančnih in večletnih poskušajah je pa zanesljivo dognano, da učinkuje enoodstotna raztopina tenaksa enako kot enoodstotna raztopina galice z apnom. Galica v tenaksu vsled primesi žveplenokisla gline učinkuje še enkrat bolje, kot v navadni bordoski zmesi, kajti še ne pol kilogr. (45 dek) galice v tenaksu učinkuje enako kot celi kilogram galice v navadni, galično-apneni (bordoski) zmesi. Martinjeva zmes pa ni pravzaprav nič drugega, kot doma pripravljena tenaks, le s tem razločkom, da namesto čiste žveplenokisla gline vzamemo galuna, ki pa obstoji po večini iz žveplenokisla gline, in da vzamemo namesto sode veliko cenejšo apno.

Po Martiniju se pripravi škropilna zmes tako, da se vzame na 100 litrov vode 40 dek galice, 40 dek galuna in 50 dek apna. Vendar se za naše razmere, zlasti vsled čestega mokrega poletja, priporoča vzeti to zmes nekoliko močnejšo in sicer: za prvo škropljenje je vzeti na vsake 100 litrov vode: 1/2 kg galice, 1/2 kg galuna in 1 kg apna, za drugo in nadaljnja škropljenja pa vzamemo na vsake 100 litrov vode 1/2 kg galice, 1/2 kg galuna in 1 1/2 kg apna. Kdor hoče pa narediti zmes še močnejšo, ta naj vzame za drugo in poznejše škropljenje po 1 kg galice, 1 kg galuna in 2 kg apna na 100 litrov vode. Tako močna zmes pa zadostuje v vsakem slučaju in vsaka močnejša tekočina je potratenost.

Pravilno pripravljamo Martinjevo škropilno zmes na sledeči način: Vodo razdelimo na dva dela, in sicer od 100 litrov vzamemo kakih 20 litrov proč za raztopitev apna, v ostalih 80 litrih pa raztopimo galico in galun. Galica in galun se raztopita obenem skupaj in sicer na ta način, kakor smo doslej topili samo galico, to je, da se obesite obe snovi skupaj v eni vreči ali enem košku tik pod površino vode v čebri. Ko ste se obe snovi raztopili, razmešamo v drugi posodi v 20 litrih vode pripravljeno ugašeno apno v redek apnen belež (apneno mleko), ki ga na to skozi gosto sito ali redko platno precedimo v raztopino galice in galuna in tam dobro premešamo.

Na ta način dobimo 100 litrov pravilno pripravljene Martinjeve zmesi. Takoj na to vzamemo košček reagenčnega papirja in se prepričamo, ali smo vzeli dovolj apna, ker bi sicer kisla zmes trto opalila. Če je bilo dovolj apna, potem postane v zmes pomočen rudeč lakmov papir moder (plav), oziroma bel, fenolftaleinov papir pa rudeč. Tak papir se dobi danes povsod v večjih trgovinah, drogerijah ali lekarnah, za nekaj vinarjev.

Ako bi ostal reagenčni papir neizpremenjen, pomeni to, da je bilo premalo apna, oziroma da je bilo apno premalo močno. V tem slučaju moramo še nekaj apna pridejati. V to svrhu vzamemo nekaj pripravljene tekočine iz čebra; razmešamo v njej še nekaj apna in belež prilijemo zopet v ostalo tekočino, s katero je premešamo. Nato preskusimo še enkrat z novim koščkom reagenčnega papirja, če je dovolj apna. Šele potem, ko pokaže papir zgoraj omenjeno barvo — reagenco — je dovolj apna in se z zmesjo lahko škropi.

Kako in kdaj je treba trte škropiti, je vsakemu marljivemu vinogradniku itak dobro znano. Vsi zeleni deli trte morajo biti s škropilno tekočino dobro in fino poškopljani in se mora tekočina na trti, preden se pride prvi dež, dobro posušiti. Če pa hočemo s škropljenjem doseči pravi učinek, moramo škropiti v pravem času. Če zamudimo, potem ne pomaga nobeno sredstvo in naj je še tako dobro. To naj si zapomnijo zlasti vsi tisti nemarneži in zabavljači, ki svojo lastno brezbriznost radi pripisujejo na rovaš „slabe galice“ itd. Kadar že hiša gori, se je ne more več zavarovati proti požaru in tudi po toči zvoniti, pravijo, da ne pomaga, čeprav se tako lepo klenkamo! Tako je tudi pri peronospori. Prekasno rabljeno ne more nobeno sredstvo trto pred boleznijo ubraniti. Kdor hoče torej sigurno delati, ta si mora zapomniti, da je treba škropiti pred cvetjem vsaj dvakrat in po cvetju pa vsaj enkrat!

Dokler se pri nas ne poprimejo vinogradniki načela, da je treba pred cvetjem dvakrat škropiti, ne morejo pričakovati pravega uspeha. Pri nas žalibog večina vinogradnikov s škropljenjem vedno in vedno odlašajo in šele potem, ko se prične trta že paliti, pa prične škropiti. Potem jim pa tudi štirikratno škropljenje ni preveč, uspeha pa le nič ni, ker je bilo glavitno načelo, škropiti zgodaj, zamujajo. Prvič moramo škropiti torej prav zgodaj, to je takrat, kakor hitro požene trta za ped dolge poganjke in kakor hitro se zarod dobro vidi. To škropljenje je največje važnosti, zlasti za grozdje. Drugič je treba škropiti kakih 14 dni pozneje in sicer tik pred ali pa tudi še med cvetjem. Tretjič škropimo potem po preteku daljših treh tednov in sicer takrat, kadar so jagode debele kot proso ali grah.

Le če je vreme prav moko, se priporoča škropiti potem še enkrat, v četrtič in sicer čez 3 do 4 tedne. Edino na ta način je mogoče trto pred boleznijo popolnoma obvarovati.

Ali je Martinjeva škropilna zmes izkušena? Z Martinjevo škropilno zmesjo škropijo v Italiji že od leta 1909. Poročila o uspehih so povsem zelo ugodna. Na Primorskem so pričeli z Martinjevo zmesjo škropiti že pred dvema leti in sicer, kakor mi je pravil

ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča g. dr. Ripper, z najboljšim uspehom. Leta 1915 pa si je postavil podpisani nalogo, dognati s pomočjo poskušanj, ali je mogoče v škropilni zmesi polovico galice nadomestiti z galunom, ne da bi to bilo trti na škodo.

Da to nalogo reši, je izvedel podpisani v vseh štirih državnih trtnicah na Kranjskem sledeče poskuse. V vsaki trtnici se je en oddelek vzornega vinograda razdelil na tri enake dele z enakimi trtnimi vrstami. En tak del se je potem škropil z navadno galično-apneno zmesjo, in sicer v prvič z enoodstotno (1 kg galice na 100 litrov vode in potrebno množino apna), drugič in tretjič se je pa vzelo galice 1/2 kg, v novomeški trtnici celo 2 kg galice na 100 litrov vode. Drugi del poskusnega vinograda se je škropil z Martinjevo zmesjo, za katero se je vselej vzelo natančno polovico one galice, katera se je potrebovala pri prvem delu, ki se je škropil z bordosko zmesjo, druga polovica pa se je nadomestila z galunom. Ta del vinograda se je torej škropil v prvič z zmesjo iz 1/2 kg galice in 1/2 kg galuna ter potrebne množine apna na 100 l vode, v drugič in tretjič z zmesjo 1/2 kg galice, 1/2 kg galuna in potrebne množine apna na 100 litrov vode. Le v novomeški državni trtnici se je vzelo za drugo in tretje škropljenje po 1 kg galice in 1 kg galuna ter apno, ker se je tu vzelo tudi na prvem oddelku 2 kg galice z apnom na 100 litrov vode. Tretji del se je za poskušanje škropil s perocidom. In škropilo se je vedno vse tri oddelke z enakimi škropilnicami in sicer eninisti dan.

Pri teh poskušajah se je škropljenje z Martinjevo zmesjo v vseh treh trtnicah prav izvrstno obneslo.

Kljub nizki legi, vedni megli in deževnemu poletju so ostale trte na vseh treh oddelkih zdrave, a najlepše, najbolj zdrave in skozi do jeseni najbolj zelene so bile trte, škropljene z Martinjevo zmesjo, čeprav se je tu porabilo polovico manj galice kakor pri sosednji parceli, kjer se je škropilo s samo galico in apnom, brez galuna.

Zato lahko iz lastne izkušnje in s prepričanjem rečem, da se s pomočjo galuna lahko polovica galice nadomesti, ne da bi bil uspeh slabši. Lahko torej tudi vsem vinogradnikom z najboljšo vestjo priporočam: Škropite v letu 1916 vsi z Martinjevo škropilno zmesjo! Tudi tisti, ki ima slučajno še dovolj galice, ne dela prav, če je polovico ne nadomesti z galunom. Kdor nadomesti polovico drage galice pri pravi škropilni zmesi s cenениm galunom, ta si prihrani pri vsakih 100 litrih škropilne tekočine vsaj 4 K, torej pri oralu najmanj 50 K.

Skalicky.

Črnogorsko bojišče.

Črnagora prosi za mir.

Črnogorska armada odloži orožje.

Avstrijski generalni štab je dne 17. januarja razglasil: Črnogorski kralj in črnogorska vlada sta dne 13. jan. prosila za prenehanje sovražnosti in za začetek mirovnih pogajanj. Mi smo odgovorili, da se more tej prošnji ugoditi le tedaj, če črnogorska armada brezpogojno odloži orožje. Črnogorska vlada je včeraj (dne 16. jan.) našo zahtevo, naj se brezpogojno odloži orožje, sprejela.

Kje se bodo vršila mirovna pogajanja.

Z Dunaja se od dobro poučene strani poroča: Mirovna pogajanja se bodo skoro gotovo vršila v kakem kraju na bojišču. Po prostovoljni podvržbi je sklep miru med Avstrijo in Črnogoro lahko mogoč. Vsekako pa se mora upoštevati tudi možnost, da se mirovna pogajanja razbijejo. Kakor se poroča, je kralj Nikita našemu cesarju poslal posebno pismo.

Rusija in Italija udarjeni.

Dunajski „Sechs-Uhr-Blatt“, ki ima zveze z našim zunanjim ministrstvom, piše: Kralj Nikita je s tem, da je položil svoje orožje pred Avstrijo, javno izpovedal, da ne upa več na zmago četverosporazuma in da ni več ne dvomi, na kateri strani bo končna zmaga. Udaja Črnogore je strašen udarec za Rusijo in Italijo. Saj je ruski car pred leti imenoval v neki napitnici vladarja črnogorskih orlov svojega edinega prijatelja. Za Italijo pa je bila Črnagora zadnja leta najbolj v naše meso porinjena in za to najvažnejša postojanka. Toda niti Nikolaj ruski niti Viktor Emanuel laški nista mogla pomagati Črnogori.

Nemec hvali Črnogorce.

Nemški vojni poročevalec dr. Kriger piše: Cetinje je malo in nizko mesto z raztresenimi hišami, s širokimi ulicami, ima krasno lego, z raz-

gledom na goro Lovčen, katera se iz Cetinja vidi še mogočnejša kot iz Boke Kotorske. Mesto samo kakor tudi njega prebivalstvo ter njegov sedanji položaj je drugačen, nego bi si ga kdo splošno predstavljal. — Snažnost vlada povsod; siromaštva je v Cetinju le malo opaziti. Pomanjkanje kruha to vojaška uprava prihodnje dni popolnoma odpravila. Prebivalstvo je čez vse mirno, marljivo, prijazno in postrežljivo in ljudstvo kar brez poziva oddaja orožje. Prebivalstvo tekmuje med seboj glede gostoljubja in celo na ulici ponujajo našim častnikom svoja stanovanja. Nam se niti ne dozdeva, da bi bili v sovražnikovi deželi — med prebivalstvom in našimi četami vlada najlepše soglasje. Povsod opaziš vzoren red.

Dvonedstropni konak (kraljeva palača) je precej skromen in ponižen. V notranjosti palače je ostalo vse popolnoma na miru; vsaka reč je na svojem mestu in se ni nič pred vhom Avstrijev odstranilo. Kralj Nikita je odšel iz konaka v vsej naglici. Tako je n. pr. ležala v spalnici še sedaj brisača na mizi in postelja je bila v popolnem neredu. V delovni kraljevi sobi se je nahajala pisalna miza s stolom. Na desni strani v nekem kotu je visela v lepem okvirju listina, katero je kralj Nikita dobil kot polkovnik-imejtelj nekega avstro-ogrškega polka. Na drugi strani je na mizi ležala podoba našega cesarja. Stegne so bile okrašene z orožjem. V restolnih dvoranah je bilo na stenah vse polno slik. V tej zbirki so se nahajale tudi slike našega cesarja in cesarice izza še mladostnih let, slike Napoleona, Aleksandra III. in bolgarske carice Dagmar, kakor tudi več slik italijanske kraljeve dvojice.

Kratko rečeno: Cetinje s prebivalci vred napravi v velikem in malem na te prijeten utis.

Cetinje zavzeto.

Ko so Avstrijci dne 10. jan. zavzeli Lovčen, je bilo jasno, da je začeta tudi usoda črnogorske prestolnice — Cetinja. In res! Že dne 13. januarja popoldne so naše čete vkorakale v Cetinje. Naše uradno poročilo z dne 14. t. m. pravi, da je bilo prebivalstvo pri vkorakanju naših čet mirno in da je to mesto nepoškodovano.

Zadnje dni, predno se je udala Črnagora, smo še tudi zavzeli Spič, Virpazar in Rjeko, vsled česar je bila Črnigori le še pot v Albanijo odprta.

Prva pogajanja med nami in Črnogoro.

Dne 13. jan. — srbsko Novo leto — sta se pri naši prednji straži pojavila dva črnogorska ministra in črnogorski artilerijski major z željo, naj bi se začelo s pogajanja zastran predaje. Od naše strani se je posredovalcem odgovorilo, da se more prošnji črnogorske vlade le takrat ustreči, če prej črnogorska armada brezpogojno odloži orožje. Črnogorska odposlanca sta ostala pri naših četah v Cetinju ter sta takoj odgovor sporočila svojemu kralju. V nedeljo, dne 16. jan. sta črnogorska posredovalca naznanila, da Črnagora sprejme od nas zahtevane pogoje ter da brezpogojno odloži orožje. Odložiti, oziroma oddati se mora vse ono orožje, ki se rabí v moderni vojski — pred vsem ročne puške, strojne puške in topovi, samobsebi umevno tudi trdnjave z vsem gradivom, železnicami itd. Ali se bo moralo oddati tudi handžarje, stare puške in drugo orožje, ki je v osebnih posesti prebivalstva, se bo določilo po krajevnih razmerah. Orožje se bo pod našim vojaškim nadzorstvom moralo odložiti na določenih mestih. Vojaško nadzorstvo bo tudi preiskalo celo deželo, in tako se bo de s pomočjo vojaških patrolj onemogočilo delovanje roparskih in drugih zahrbtnih čet.

Prebivalstvo, ki je še zmožno za orožje, h kateremu so v Črnigori lahko skoro vsak prištevati, ki more marširati, se bo nato zastražilo. Ženskam se bo nadaljno bivanje v hišah dovolilo. Večje število se je udeležilo boja na strani mož in so bojevnikom donosale strelivo in živež. Jasno je, da se bo vsak poizkus, nasprotovati našim odredbam, moral strogo kaznovati. Torej se bo takorekoč cela dežela predala. Uprava dežele in obrat na železnicah bo odslej v naših rokah. S tem velja naša zahteva po brezpogojni odložitvi orožja, katero smo stavili kot predpogoj za začetek mirovnih pogajanj, kot izpolnjena.

Začetek pogajanj

Naše čete vkorakale v Virpazar in Rjeko.

Pogajanja med Črnogorci in Avstrijci, katera imajo nalogo, da uredijo oddajo orožja črnogorske armade, so se pričela v pondeljek, dne 17. jan. popoldne. Nekatera poročila pravijo, da bo na avstrijski strani vodil pogajanja bivši naš cetinjski poslanik Otto. Predno se je Črnagora udala, so naše čete še zasedle dne 17. jan. črnogorski mesti Virpazar (ob zahodnem obrežju Skaderskega jezera) in Rjeko (izhodno od Cetinja). Kmalu na to je avstrijska armada ustavila sovražnost proti Črnigori.

Naše izgube na Lovčenu samo 153 mož.

Splošno se je domnevalo, da so bile izgube naših čet pri zavzetju Lovčena zelo velike, kar pa ne odgovarja resnici. Iz vojnega tiskovnega stana se namreč poroča: Dasiravno je borba s Črnogorci, ki so že odnekaj vajeni bojevanja, silno težavna, vendar smo imeli na Lovčenu le zelo skromne izgube. Zavzetje te velevažne gore nas je stalo samo — 153 mrtvih in okrog 300 ranjenih. Dasiravno smo prodirali od spodaj po groznih strminah navzgor in smo morali vsako najmanjšo črnogorsko postojanko naskočiti, vendar so imeli Črnogorci večje izgube, katere jim je prizadajala večinoma naša artilerija, ki je z gorskih postojank okrog Kotora in z ladij mogočno obsipavala goro Lovčen z bombami.

Pomen Lovčena.

Osvojitev Lovčena in zavzetje Cetinja je napravilo na sovražnike silno globok vtisk. Zlasti angleško časopisje priznava velik pomen tega sijajnega uspeha naše armade in povdarja, kako hudo udarec je poraz Črnogore zlasti za Italijo in svobodo njenega gibanja v Jadranskem morju. Velik angleški časnik „Times“ izjavlja odkrito, da si bo Avstrija v nemoteni posesti Lovčena lahko ustvarila iz Boke Kotorske drugi Gibraltar (izredno močno utrjen kraj na Španskem, a v posesti Anglije, ki obvlada morsko ožino med Afriko in Španijo, katera tvori vhod v Sredozemsko morje), ter pričela zmogovito prodirati tudi v severno Albanijo. Angleško časopisje nevoljno kritizira, da četversporazum, kakor povsodi, tudi glede Črnogore ni imel nobenih pravih načrtov, in da je zlasti Italija zamudila skrbeti pravočasno za uspešno obrambo Lovčena, ki je zanjo ravno tako važna, kakor fronta ob Soči in v Alpah. Značilno je, da pričinja zlasti francosko časopisje uveljaviti neuspešnost celega četversporazumovega balkanskega podjetja. Da bi se mogla Črnagora še braniti, tega nihče ne verjame, jasno je marveč tudi sovražnikom, da črnogorskim četam ne preostaja ničesar drugega, kakor beg v Albanijo ali pa udaja (kar se je že zgodilo!), kajti avstrijske kolone so prodirle že tako daleč, da onemogočujejo vsako redno preskrbo črnogorske armade z živili ter s tem tudi nadaljnji odpor v Črnigori sami. „Lovčen je izgubljen“, tozi časnik „Temps“, — „Črnagora spada k onim državam, ki so postale žrtev Avstrije in njenih zaveznikov.“ List „Temps“ si ne ve druge tolažbe, kakor to, da naj bi bilo uničenje Črnogore za četversporazum dober nauk za bodočnost.

Mnenje berlinskih mednarodnih krogov o pomenu naših zmag v Črnigori izraža list „Kölnische Zeitung“, ki poroča iz Berlina: Z osvojitvijo Lovčena je dobil Kotor, drugo največja avstrijsko vojno pristanišče, svoj popolni pomen, italijanskemu uplivu v Adriji pa je prizadajal težak udarec. Črnagora je popolnoma pobita na čla in s tem je velikosrbskaruska stvar na Balkanu strta v prah. Kakor Turčija, tako razbija Avstrija s krepkimi udarci politično praznovetje. Zopet enkrat spoznava svet, da pomoč in priateljstvo četverozveze (Anglija, Francija, Rusija, Italija) ničesar ne zaleže proti zbrani sili Avstrije in njenih zaveznic.

Kje je kralj Nikita?

Dunajski časniki poročajo, da se nahaja črnogorski kralj v Škadru in da bo od tam vodil mirovna pogajanja.

Rusko bojišče.

Konec noveletne bitke.

76.000 ruskih izgub.

Uradno poročilo našega generalnega štaba z dne 18. jan. pravi, da se smatra noveletna bitka v izhodni Galiciji in ob besarabski meji kot končana in sicer s popolno zmago avstrijskega orožja. Dne 23. dec. 1915 so se Rusi navalili z vso silo na našo bojno črto od rumunske meje do volinijskega trdnjavskega trikota. Hoteli so s tem ustaviti našo ofenzivo proti Črnigori in predreti našo bojno črto pri Černovicah, ob Dnjestru in Strypi. A ne eno, ne drugo se jim ni posrečilo. Bitka se je vršila na fronti, dolgi 130 km. Sovražnik je imel na tej fronti najmanj 300 tisoč mož. Število padlih in ranjenih Rusov znaša 70 tisoč, ujetih pa 6000 mož. Bitka je trajala 24 dni in nekateri polki so stali 17 dni neprestano v ognju. A najhujši sovražni sunki so bili naperjeni proti prostoru med Prutom in Dnjestrom, t. j. proti bukovinskemu glavnemu mestu — Černovicam. Na tem prostoru je sovražnik sedaj svoje napade popolnoma opustil. Pač pa se baje ojača v ozadju bojne črte veliko premikanje ruskih čet proti izhodni Galiciji in Strypi. Mogoče torej je, da bodo Rusi v prihodnje poskusili svojo srečo z napadi na našo fronto v Voliniji in ob Strypi.

Rusi opustijo ofenzivo?

Kakor se poroča iz Haaga na Nizozemskem, pravijo poročila iz Petrograda, da misli rusko armadno vodstvo ofenzivo zoper Avstrijce ob besarabski meji opustiti. Rusi so namreč računali, da bo naše armadno vodstvo radi silne ruske ofenzive primorano, otegniti čete z balkanskega bojišča in ustaviti ofenzivo proti Črnigori. Ker rusko orožje ni moglo preprečiti ne propada Srbije in ne Črnogore, bo baje raje opustilo svojo dosedanjo brezuspešno ofenzivo.

Italijansko bojišče.

Lahi si še vedno počivajo od četrte ofenzive — le mestoma napadajo, da tratijo človeška življenja in municijo. Laška javnost zahteva od Kadorne novo ofenzivo proti nam, se hučuje nad njim, da ni šel na pomoč Črnigori, zahteva več vojaštva za Albanijo, a grof Kadorna ima svojo glavo in se ne uda. Vse svoje čete potrebuje za boje proti nam. Misli se, da nove ofenzive ne bo začel, dokler ne nastanejo toplejši dnevi, kajti znano je, da Kadorna veliko drži — na vreme.

Krajevica Jelena je baje zelo huda na Kadorno, zakaj ni pravočasno priskočil na pomoč njenemu očetu na Črnigori in hudo kritizira način njegovega vojskovanja.

Mnogi so mnenja, da bo morala Italija svoje čete v Albaniji ali umakniti ali pa jih znatno pomnožiti. Zadnjemu mnenju nasprotuje Kadorna. Vsled črnogorske udaje smo Avstrijci postali sosedi Albanije ter se lahko tudi tam poskusimo z Italijani, — Glavno opirališče Italijanov v Albaniji je mesto Valona.

Italijanski zrakoplovec obiskal Ljubljano.

V petek, dne 14. jan., je italijanski letalec priplul nad Ljubljano in metal na njo brezuspešno bombe. Iz Ljubljane poročajo o tem napadu: Osem mesecev po izbruhu italijanske vojne je obiskal sovražni aeroplan tudi Ljubljano. Naši letalci so opetovano pobili daleč tja v notranjost italijanske dežele in že marsikateri sijajni čin pričra o njihovi neustrašenosti, pa tudi o njihovi izborni letalski izvežbanosti. Ako primerjamo polete naših slavni zrakoplovcov z obiskom, ki ga je bila v petek v prvih popoldanskih urah deležna Ljubljana, spoznamo razloček. Italijanski letalec si je izbral neke železniške naprave za svoj cilj. Ljudje, ki so opazovali zrakoplovecve kretanje, so občudovali njegovo tehnično spretnost, s katero se je spustil z velike višočine na kakih 100 metrov nizdol, tem manj pa so občudovali njegovo vojaško izurjenost; v malih presledkih so padle na zemljo tri bombe, ki so vse zgrešile svoj cilj; razpočile so seveda z velikim ropotom, napravile prav poštene luknje v zemljo — to pa je bilo tudi vse. Škoda, ki so jo napravile, je malenkostna in se da zračunati takorekoč na vinarje, ki jih bo treba plačati, da se bo do lučje zopet zasule. Ranjen ni bil nikdo. Razpršeno kamenje in drobci bomb so nekoliko opraskali stene neke hiše.

Napad našega zračnega brodogovja na Jakin.

Dne 17. jan. popoldne je oddelek našega zračnega brodogovja krepko napadel italijansko mesto in trdnjavo Jakin (Ancona). Težke avstrijske bombe so zadele kolodvor, električno napravo in vojašnico. — Bombe so v teh poslopih povzročile požar. Italijani so iz starih obrambnih topov srdito obstreljevali naše zrakoplove, a brez uspeha. Vsi zrakoplovi so se nepoškodovani vrnili.

General Borojevič med Dalmatinci.

Profesor Lovrič opisuje v „Našem Jedinstvu“ z italijanskega bojišča dne 8. jan.: Bivanje generala Borojeviča med Dalmatinci:

To je bil dan blaženega zadovoljstva in slave sinovom junaške Dalmacije. Došel je general, da vidi svoje Dalmatince, da jim čestita, da se divi nad njimi.

Slavni vojskovodja je pozdravil najpoprej z lovorjem ovenčane častnike dalmatinskega pešpolka štev. ...

„Došel sem, da vidim, da čestitam, da se divim junaškim delom, ki jih je polk izvršil tu ob Soči, razven onih na Balkanu. Hvala Vam, gospoda moja, v prvi vrsti Vam, junakom polka štev. ... Kadarkoli je sovražnik napadel dalmatinske polke, ali sploh moje Dalmatince, mogel sem mirno spati, bil sem uverjen,